

หลักเกณฑ์ ในการเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำอินทรีย์

กลุ่มวิจัยและพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีการประมง

สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการประมง

กรมประมง

สิงหาคม 2550

หลักเกณฑ์ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์

การเลือกพื้นที่ผลิตสัตว์น้ำอินทรีย์

- 1 ผู้ผลิตต้องทราบประวัติการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อประเมินสถานะเสี่ยงของการตกค้างของวัตถุอันตรายทางการเกษตรและสารปนเปื้อนต่างๆ
- 2 ที่ตั้งของพื้นที่ต้องเป็นพื้นที่ที่มีสิทธิในการครอบครองถูกต้องตามกฎหมาย
- 3 แหล่งน้ำและดินต้องไม่มีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนของวัตถุอันตรายทางการเกษตรและสารปนเปื้อนต่างๆ

การวางแผนพื้นที่ใช้สอยและการปรับปรุงฟาร์ม

1. มีระบบการวางแผนและจัดการที่ดีเพื่อหลีกเลี่ยงการปนเปื้อนและทำลายสิ่งแวดล้อม
2. มีการวางแผนจัดการฟาร์มเลี้ยงและระบบการเพาะเลี้ยงทั่วไป
3. ไม่ใช้สารต่อไปนี้ในการจัดการฟาร์ม
  - 3.1 จุลินทรีย์และผลผลิตจากจุลินทรีย์ที่มีการดัดแปรพันธุกรรม
  - 3.2 สารพิษตามธรรมชาติ เช่น โลหะหนักต่างๆ
  - 3.3 ปุ๋ยเทศบาลหรือปุ๋ยหมักจากขยะในเมือง
  - 3.4 สารสังเคราะห์เพื่อเร่งการเจริญเติบโต
4. ใช้สารอินทรีย์และสารอนินทรีย์ที่อนุญาตในระบบการผลิต

การคัดเลือกพันธุ์สัตว์น้ำที่ใช้เลี้ยง

1. ห้ามใช้พันธุ์ที่ได้จากการดัดแปรพันธุกรรมหรือผ่านการฉายรังสี
2. ควรใช้พันธุ์ที่มาจากระบบการผลิตแบบสัตว์น้ำอินทรีย์
3. คำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพน้ำ สภาพภูมิอากาศ ความต้านทานโรคและหลีกเลี่ยงไม่ให้กระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศ

อาหารเพื่อการผลิตสัตว์น้ำอินทรีย์

1. องค์ประกอบของอาหารได้จากวัตถุดิบธรรมชาติหรือเกษตรอินทรีย์หรือได้รับการยินยอมจากกรมประมง ให้มีส่วนประกอบที่ได้จากวัตถุดิบธรรมชาติหรือเกษตรอินทรีย์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60
2. ได้รับการอนุโลมจากกรมประมงให้มีส่วนประกอบอาหารสัตว์ที่ได้จากวัตถุดิบธรรมชาติหรือเกษตรอินทรีย์ ปริมาณที่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ในช่วงเวลาที่จำกัดช่วงหนึ่ง
3. จับหรือรวบรวมวัตถุดิบจากธรรมชาติอย่างมีความรับผิดชอบ โดยส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

4. องค์ประกอบอย่างน้อยร้อยละ 50 ของโปรตีนมาจากส่วนเหลือใช้หรือวัสดุอื่นที่ไม่เหมาะสมสำหรับการบริโภคของมนุษย์
5. การใช้วิตามินหรือแร่ธาตุสังเคราะห์ในส่วนผสมของอาหาร ต้องได้รับการยินยอมจากกรมประมง
6. ไม่ใช่สารเคมีและวัสดุต่อไปนี้ในอาหารสัตว์น้ำ
  - 6.1 เคมีภัณฑ์กลุ่มเบตาอะโกนิสต์
  - 6.2 เคมีภัณฑ์ชนิดคลอแรมเฟนิคอล ฟูราโซลิโดน อะโวพาร์ซิน ไนโตรฟูราโซน
  - 6.3 ยูเรีย
  - 6.4 กรดอะมิโนบริสุทธิ์
  - 6.5 สารสังเคราะห์ที่กระตุ้นการกินอาหาร
  - 6.6 วัสดุหรือผลิตภัณฑ์ที่มีการดัดแปรพันธุกรรม
  - 6.7 สีสผสมอาหารสังเคราะห์
  - 6.8 สารที่ห้ามใช้ในอาหารสัตว์น้ำตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาหารสัตว์

แผนการจัดการด้านสุขภาพสัตว์น้ำ

1. ปลอยสัตว์น้ำในอัตราที่กำหนด
2. สามารถใช้สารหรือวัสดุธรรมชาติต่อไปนี้เฉพาะกรณีจำเป็น
  - 2.1 กากชา
  - 2.2 โรทีโนน
  - 2.3 ค่างทับทิม
  - 2.4 ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์
  - 2.5 โพรวิโดน ไอโอดีน
  - 2.6 คอปเปอร์ซัลเฟต
  - 2.7 เบนซาลโคเนียมคลอไรด์
  - 2.8 กลอรีน

การจับสัตว์น้ำ

1. มีการจัดการที่ดีเพื่อหลีกเลี่ยงการปนเปื้อนและการทำลายสิ่งแวดล้อม โดยการไม่ปล่อยน้ำทิ้งออกไปสู่แหล่งธรรมชาติโดยตรง แยกใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ป้องกันการปนเปื้อน

การจัดการหลังการจับ

1. สารที่ใช้กับกระบวนการหลังการจับ ต้องเป็นสารจากธรรมชาติ ยกเว้นสารเคมีสังเคราะห์ที่อนุญาตให้ใช้สำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสัตว์น้ำ
2. มีระบบบันทึกการจับ เพื่อให้สามารถสอบกลับได้

กระบวนการผลิตและการแปรรูป

1. มีการจัดการแปรรูป ตามหลักการและวิธีการปฏิบัติที่ดีในการผลิต โดยให้เป็นไปตามข้อกำหนดของสุขลักษณะที่ดีในการผลิตอาหารตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

การบรรจุหีบห่อ

1. ใช้วัสดุบรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายทางชีวภาพหรือหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ได้

การเก็บรักษาและการขนส่ง

1. ต้องมีการป้องกัน ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ตลอดเวลา ไม่ให้ปะปนกับผลิตภัณฑ์ไม่ใช่อินทรีย์
2. ต้องมีการป้องกัน ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ตลอดเวลา ไม่ให้สัมผัสกับวัสดุและสารที่ไม่อนุญาตให้ใช้ในการเกษตรอินทรีย์
3. มีการเก็บรักษาและการจัดการการแยกแยะระหว่าง ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ และผลิตภัณฑ์ไม่ใช่อินทรีย์ โดยมีการชี้บ่งไว้ชัดเจน

การรักษาความเป็นอินทรีย์

1. ต้องรักษาความเป็นผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ตลอดทุกช่วงของกระบวนการ ผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์อินทรีย์ต้องไม่ผ่านการฉายรังสี

การแสดงผลและการกล่าวอ้าง

1. ผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ต้องมีข้อความแสดงรายละเอียด ให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน ไม่เป็นเท็จ หรือหลอกลวง
2. ผลิตภัณฑ์ต้องมาจากระบบการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์
3. ส่วนประกอบทั้งหมดของผลิตภัณฑ์ที่มาจากเกษตร (agriculture origin) ต้องได้มาจากระบบการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์หรือการนำเข้า
4. ส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่มาจากการเกษตร (non – agricultural origin) ให้ใช้ได้เฉพาะ สารแต่งกลิ่น รส น้ำและเกลือ สารที่เตรียมมาจากจุลินทรีย์และเอนไซม์ แร่ธาตุ วิตามิน ไขมัน กรดอะมิโนที่จำเป็นต่อร่างกายและสารประกอบที่มีไนโตรเจนอื่นๆ สารที่ใช้สำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสัตว์น้ำ
5. ในผลิตภัณฑ์หนึ่งต้องไม่มีส่วนประกอบชนิดเดียวกันที่มาจากทั้งการผลิตแบบอินทรีย์และไม่ใช่แบบอินทรีย์รวมกัน
6. กรณีที่ส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ไม่เป็นอินทรีย์ทั้งหมด ให้ใช้ส่วนประกอบที่ไม่ใช่อินทรีย์ได้ไม่เกินร้อยละ 5 โดยน้ำหนักของส่วนประกอบทั้งหมดในผลิตภัณฑ์สุดท้าย ทั้งนี้ ไม่รวมส่วนประกอบของน้ำและเกลือ

7. กรณีที่ผลิตภัณฑ์มีส่วนประกอบที่ไม่ใช่อินทรีย์มากกว่าร้อยละ 5 แต่ไม่เกินร้อยละ 30 โดยน้ำหนักของส่วนประกอบทั้งหมดในผลิตภัณฑ์สุดท้าย โดยไม่รวมน้ำเกลือ ห้ามแสดงฉลากเพื่อกล่าวอ้างว่าเป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์ อาจแสดงฉลากโดยใช้ข้อความอื่น เช่น ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบจากผลผลิตอินทรีย์
8. แสดงข้อความไว้ในบริเวณที่เห็นได้ชัดเจน และมีการแสดงร้อยละโดยประมาณของส่วนประกอบทั้งหมดรวมวัตถุเจือปนอาหารแต่ไม่รวมเกลือและน้ำ
9. ระบุชนิดและสัดส่วนของส่วนประกอบเป็นร้อยละต่อน้ำหนัก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย
10. ระบุรายการส่วนประกอบทุกชนิดบนฉลากให้ใช้สี รูปแบบ และขนาดตัวอักษรที่เหมือนกัน
11. การแสดงข้อความบนฉลากของผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ว่า “ผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ ช่วงปรับเปลี่ยนเป็นอินทรีย์” จะทำได้ก็ต่อเมื่อเริ่มมีการผลิตตามระบบการผลิตแบบอินทรีย์ในช่วง 1 รอบการผลิตสัตว์น้ำ
12. การแสดงเครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำอินทรีย์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขของกรมประมง

การนำเข้า

1. ต้องมีใบรับรองการผลิตตามมาตรฐานอินทรีย์สากล
2. ต้องรักษาสภาพการเป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์ไว้หลังจากที่นำเข้าจนถึงผู้บริโภค